

Descripció del retaule major de Sant Feliu de Torelló segons mossèn Fortià Solà

El text que segueix és la descripció que mossèn Fortià Solà va publicar a la seva Història de Torelló. Constitueix un dels testimonis més complets que conservem sobre el desaparegut retaule barroc de Pau Costa, destruït l'any 1936. Es reproduïx a continuació sense cap modificació del seu contingut.

Text de mossèn Fortià Solà :

L'Altar Major.- Així que queda terminada la part principal de l'edifici, es pensa en el retaule que ha de decorar el presbiteri. I és cridat per a aquesta obra el mestre escultor Pau Costa, domiciliat a Vic i oriünd de Torelló, el qual és, sens dubte, el primer i més hàbil retauler del país. En Costa ha treballat ja per Torelló, en el retaule de Sant Antoni, que ha estat obrat el 1692. L'any 1705 està enfeinat junt amb un altre escultor notable, en Josep Pol de Palautordera, en el bell retaule de Sant Isidre de Sant Vicenç de Llavanes. I el 12 d'agost del mateix any és a Torelló, en la notaria d'en Francesc Reverter, on firma, davant els comissionats de la vila, el compromís d'obrar el gran i majestuós retaule que ha de cobrir totalment el mur capçal del presbiteri, i que s'ha d'estendre pels murs laterals en forma de bancs d'alts respatlles, surmontats per magnífics panys d'escultura.

És fixat el preu de l'obra, que no té preu perquè en ella l'artista hi aboca tot el seu enginy i saber, i no perdona res, per tal que sigui aquest el monument cabdal de la seva vida, esculpit amb tota la traça del seu escarpell a la glòria de la Religió. Sembla que a n'en Costa no li ha passat cap més moment per lluir a bell esclat el seu art de relleuar com aquest, que li ofereix les proporcions immenses d'un gran i esbelt edifici. I Torelló, que en l'aixecament de la santa aula, que s'ha de prendre per una catedral vilatana, ha posat en evidència el seu entusiasme religiós a ultrança, tampoc no esquiva cap sacrifici, a fi que el patró Sant Feliu tingui un soli sumptuós i digne. Per això continua subsistent l'impost del trentè que ha regit els anys anteriors, i les confraries parroquials rivalitzen en aportar a la nova obra el cabal de llurs almoines.

Del 1706 al 1710 treballa en Costa en el retaule, possiblement ajudat d'altres, entre ells el conegut per Mallorquí.

Precedeix el cos central o retaule propiament dit el sagrari d'exposició, el qual constitueix un element separat del conjunt, i és ja ell sol, amb l'alta grana de la credença, un monument d'art, on els àngels turiferaris i il·luminadors es combinen amb les riques columnes salomòniques i garlandes de flors que decoren l'auri temple de l'Eucaristia. És despesada aquesta part per la casa Puigdesalut, la qual té a cada costat en la socalada el seu escut d'armes.

El retaule té a la part baixa les imatges de Sant Pere i Sant Pau, i damunt d'elles, com recordant la pradella de les taules gòtiques, apareixen dos plafons historiatos amb motius del martiri del Sant Patró. Al centre, en una alta i ricament decorada fornícula, acompanyada d'àngels i al·legòriques figures, hi ha la imatge de Sant Feliu, indumentat amb la típica dalmàtica vermella, amb la pedra molinera a un costat i amb la mà dreta estesa en amorosa protecció dels seus devots. Li fan costat en capellons més baixos els dos diaques màrtirs, Sant Esteve i Sant Llorenç. A la part alta hi ha al centre la Verge Immaculada coronada d'estrelles i amb els seus peus sobre la Lluna, i als costats les imatges de Sant Francesc i Sant Domènec. Encara al final apareix la figura de Déu Pare, flanquejada per les representacions de la Fe i de l'Esperança, combinades amb altres figuracions angèliques, que fan en conjunt un ben encertat terminament de l'obra.

Als dos costats, damunt el cornisament dels escons, apareixen altres plafons historiatos en combinació amb els citats. Segueix al centre l'escut modern de la vila sostingut per

àngels voladors, al cim la figura de l'Àngel Custodi de la població, i als costats el Pare de l'Església: Sant Ambrós i Sant Agustí, en una banda, i Sant Jeroni i Sant Gregori en l'altra. Columnes salomòniques esplèndidament guarnides de flora i fauna; frontons arquejats decorats amb corones, petxines i garlandes; motius esculturats que omplen i atapeeixen tots els camps i espais, tot abunda profusament, i per tot ressalta la testa serafínica, que recorda la regió celestial, de la qual l'altar cristià és la millor escala.

Són objecte d'un nou contracte els quatre plafons historiatos en alts relleus, que figuren dos en cadascuna de les decoracions laterals. Ells són treballats després de tota l'obra, pel preu de 400 lliures. La fusta d'ells, i sembla de tot el retaule, és el trèmol tallat al torrent de Sant Martí Sescorts. Un rebut del 1732, que és el darrer de tants com n'ha fet en Pau Costa i el seu apoderat Genís Montsech, parla de 47

carretades de trèmol comprades per aquest fi a la casa Coromines de Sescorts.

I cal afegir finalment a l'obra del retaule la confecció dels dos artístics cirials, que figuren en lloc vistent del presbiteri, i constitueixen el millor ornament del conjunt.